

***Короноване слово
Зінаїди Луценко***

Департамент культури і туризму Полтавської
обласної державної адміністрації
Обласна бібліотека для юнацтва
ім. Олесея Гончара

Серія «Сучасні українські письменники»

Короноване слово Зінаїди Луценко

Інтелект-реліз

Випуск 29

Полтава – 2019

УДК 821.161.2'06.09Луценко
Л 82

Укладач: Наталія Іванівна Фенько

Короноване слово Зінаїди Луценко : інтелект-реліз / укладач Н. І. Фенько ;
Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесь Гончара. – Полтава, 2019. –
12 с.

Видання із серії «Сучасні українські письменники», присвячене творчості
української письменниці, педагога Зінаїди Луценко (1974).

Для фахівців, що працюють з молоддю та шанувальників актуальної
української літератури.

Найбільше люблю міста Київ, Львів, Трускавець, Одесу. Необачно пообіцяла стати українською Джоан Роулінг – працюю, вірю, надіюся».
З. Луценко

«Жіноча проза – соціокультурний феномен, що виникає в процесі опанування жінками публічного простору і виражається в появі літературних текстів, які описують світ, соціальний досвід і практики очима жінок»
О. Трофімова

Зінаїда Валентинівна Луценко народилася 16 січня 1974 року на Черкащині. Українська письменниця, педагог. Навчалася в Корсунь-Шевченківському педагогічному училищі, Уманському педагогічному університеті імені Павла Тичини на філологічному факультеті, який закінчила з відзнакою. Працює вчителем української мови та літератури у Цибулівській загальноосвітній школі I–III ступенів Монастирищенського району Черкаської області.

Як письменниця Зінаїда Валентинівна Луценко стала відомою в Україні після виходу у світ книги «Необдуманна Міловиця». Проста вчителька з Черкащини в якийсь момент вирішила, що може не тільки захоплюватися письменниками, а спробувати писати сама. Перші невдачі не зламали наполегливу творчу натуру і через кілька років прийшов успіх. Має публікації у виданнях, в тому числі журналах: «Малютко», «Пані вчителька», «Cosmopolitan», «Домашній очаг в Україні», «Дніпро», «Логопед», «Склянка часу»; газетах: «Зірка», «Веселі вісті», «Позакласний час», «Зоря», «Алекс», «Молодь Черкащини», «Сарафанне радіо»; в альманасі «Скіфія літо 2012».

Ось, що розповідає письменниця сама про себе: «Я приїхала до Трускавця із Черкащини, є такий мальовничий край Монастирищина, селище Цибулів. Писати почала ще маленькою, у сім років. Моє оповідання про кольорового песика надрукував журнал «Малютко». Згодом у газеті «Зірка» (колись була така газета) надрукували моє фантастичне оповідання «Соснячок». Потім я ще писала багато віршиків для себе, як і всі діти. Згодом у мене часу вже так не було, наступила велика пауза. Після школи я вчилася в Уманському державному педагогічному університеті імені Тичини на вчителя. До цих пір працюю в школі. У 2007 році чоловік подарував мені ноутбук, я на ньому набрала фантастичне оповідання «Звичайне чудо». Моїм улюбленим жіночим журналом є «Cosmopolitan», і я туди відправила це своє «фентезі». А через тиждень до мене зателефонувала головний редактор «Cosmopolitan» і запитала, чи я даю згоду на публікацію мого твору в журналі. Звичайно, я була щаслива, і від цього моменту почалась моя творчість. Я писала, надсилала в різні видання, газети, журнали, і

так доросла до великої прози, до роману, який отримав срібного «Оскара» у Києві на конкурсі «Коронація слова» в 2012 році».

Зінаїда Луценко є лауреатом ряду конкурсів: «Коли скінчилися уроки», Премії Всеукраїнського конкурсу найкращих творів для дітей імені Володимира Кобилянського, міжнародного конкурсу на найкраще коротке оповідання 2012 року від міжнародного літературно-мистецького журналу «Склянка часу», Міжнародного конкурсу романів, п'єс та кіносценаріїв «Коронація слова 2012», за роман «Необдумана Міловиця» в номінації «Романи»; дипломанткою: Всеукраїнського конкурсу романів та кіносценаріїв «Коронації слова 2013» за роман «Я, Миколайко», міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова 2014», за роман «Соняшники в трусах», «Необдумана Міловиця».

2010 року Зінаїда Луценко стала переможницею конкурсу фантастичних оповідань на міжнародній літературній конференції «Дні фантастики у Києві» у номінації «Українське фентезі» за **оповідання** для дітей «**Петренчукова хата**», що було надруковане в колективному збірнику «**Фантастика.ua**».

Звільняючи від стандартів щоденних умовностей і нещирості, Зінаїда Луценко в «Петренчуковій хаті» проводить читачів до світу екзистенціального буття, ведичного світосприймання, абсолютно природного потоку мовлення персонажів та яскравої метафоричної мови. Завершальний епізод з домовичком, який завжди залишається в своїй рідній оселі, має глибоко символічний і філософський підтекст вічності і непоборності того, що є опорою буття.

У дебютній книзі нової серії «Перша прозова книга» «**І нащо мені той дід?**» письменниця працює на межі усмішки, анекдоту, бувальщини, гуморески і співомовки. Втім, такий симбіоз цілком претендує на титул «серйозна проза». Лаконічно, нічого зайвого, ніякого перевантаження інформацією, жодного захаращування, тільки необхідні художні деталі – побутові чи психологічні. Авторка пропонує читачам, веселі, сумні, іронічні, комічні й трагічні історії.

Про твір «**Необдумана Міловиця**» письменниця розповідає наступне: «Мені завжди була цікава доля моєї бабусі. Ще маленька я слухала на сімейних застіллях різні цікаві історії про нашу сім'ю – що відбувалися в часи колективізації, Голодомору, війни, як люди виживали у скрутні часи. Бабуся на війні втратила чоловіка і залишилася сама з багатьма дітьми. Потім я додатково почала дізнаватися ще про прадіда, прабабусю. І так у мене виник задум написати повість. А вийшов роман, який я і надіслала на конкурс. Так сімейні історії стали

основою сюжету «Необдумані Міловиці». Кожна людська доля – це життєвий рух. Людина народжується для того, щоб здобути якийсь життєвий досвід. І чому цей досвід має бути тільки для однієї сім'ї, коли він такий цікавий і повчальний? Як говорив один із критиків, це роман не стільки про епоху, скільки про стосунки в родині. Про батьків, які прокляли свою дочку тільки за те, що вона вирішила вийти заміж за того, кого кохала. І оце родове прокляття позначається на кожному поколінні. Я досліджувала цю тему, і це було ще одним мотивом написання книги – щоб інші люди відносилися свідомо до дітей, до слів, тому що слово важливе і може призвести до непередбачуваних наслідків. Мої книги відображають життя. Життя є настільки цікавим, що я не бачу потреби щось вигадувати, бо навіщо? Людина має читати і пізнавати чийсь досвід».

У романі Зінаїди Луценко немає притягнутих за вуха «містичних збігів», бородатих анекдотів, «масних» еротичних сцен, а головне, тут майже відсутня ідеологічна складова: звертаючись до суперечливих історичних подій першої половини ХХ століття, що нівечили життя персонажів, змальовуючи трагічний вплив бідності і безправності простої людини на її долю, авторка не виносить присуду системі, не закликає до помсти «злим людям». Навпаки, наприкінці повісті причиною нещастя родини називає те, що сама Міловиця скривдила недорікуватого Стаська і цим, буцімто, наклала прокляття на свій рід. Безмежна українська терплячість, покірливість долі, пошук хоч якогось вияву доброти на тлі загального звиродніння – лейтмотив роману, що викликає співчуття й розчулення.

Важливим також є те, що Зінаїда Луценко – черкашанка, відтак описує події, що відбувалися в Центральній Україні, і так потрапляє до кола сучасних письменників-історіописців: скажімо, Буковина має Марію Матіос, Волинь – Володимира Лиса, тож тепер є кому сказати слово і про непросте минуле самого серця України. До речі, її слово – питомо українське, багате і виважене, і водночас – стилістично економне. Знаходячи на сторінках творів Зінаїди Луценко якісь слова та вирази, відмічаємо для себе: «І в нас так казали!»

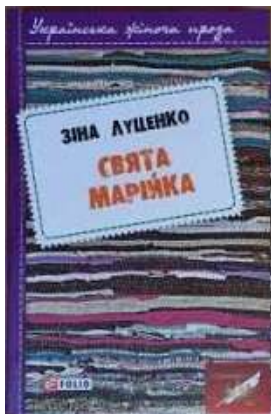
Прочитавши роман, його вже не назвеш суто жіночим читвом, адже цей текст завдяки своїй реалістичності може бути цікавим для різного читача, незалежно від вікових відмінностей та уподобань. Твір Зінаїди Луценко зачіпає, пробуджує спогади про власні родинні легенди, драми та трагедії, приховані під порохом часу, лишає трохи гіркий, але водночас теплий посмак.

Наступний роман Зінаїди Луценко «Маринчина лялька» – неймовірно захоплива історія, що продовжує розповідь про долю героїв роману «Необдумані Міловиці». Це майже щоденникові записи мами письменниці – про дійсність, яка оточувала її від дня народження: багатодітна сім'я мами-одиначки, дружини загиблого вояка, цікавий досвід виживання та становлення дітей, вплив на долю кожного як з найближчого оточення, так і ситуації в країні загалом, це, майже, історичний роман, це – історія пересічного українця від середини

20 століття. Багато хто впізнає у цій розповіді себе або своїх рідних. Для нас же, нинішніх сучасників, важливим є винести із життя повоєнного покоління важливі уроки, найкращі бо уроки дає, власне, саме життя.

В романі описаний останній рік війни, коли головна героїня, Маринка народила наймолодшу свою дитину. Її чоловік у цей час помер у шпиталі біля Кенігсберга. Але для Миросі це був початок її життя. Країна, у якій вона жила, також тільки починала відроджуватися після розрухи...

Роман у новелах «Свята Маринка» розповідає про декілька жіночих доль. Авторка наголошує на тому, що доля кожної жінки неповторна.

Хтось, як та Маринка покірно терпить знущання чоловіка, бо так само терпіла мама. Наджда не мириться з роллю жертви – і виростає над собою. Параска доводить, що не ім'я красить людину, а навпаки. Христі довелося пережити найстрашнішу зраду, але вона знайшла в собі сили відродитися і стати щасливою. Олена гірко розчаровується в коханому, проте це лише перше її кохання. Маланка ще в дитинстві наміряла собі червоне плаття – і попри все його здобула. Неля Трохимівна віддала всю себе роботі, та сім'ю не вберегла. Ліда Яківна до сімдесяти літ працювала в школі, тому що вдома її ніхто не чекав. Варвара теж вирішила вікувати самотою, але доля подарувала їй сина. Наталка могла б зламатись, проте... Недарма ж її колись покохав Андрійчик! Всі ці історії, списані письменницею з реального життя.

Про твір «Я, Миколайко» письменниця пише наступне: «Коли в мене був успіх із книгою «Необдуманна Міловиця», то я повернулася додому окрилена і з багатьма задумами. І одразу кинулась писати. За шість місяців я написала три романи і відправила їх на конкурс. До фіналу пройшов один, «Я, Миколайко». Це книга, яка теж перемогла на конкурсі «Коронація слова» 2013 року. Її я написала всього за два місяці. Якщо

«Необдуману Міловицю» називають жіночим романом, то «Я, Миколайко» є романом чоловічим. Це гумористичний роман про хлопчика-розбишаку, який виріс і став заробітчанином. Роман відображає нашу епоху, відображає чоловічі таємниці. На обкладинці навіть є попередження: «Обережно, ненормативна лексика!».

Експерт «Коронації слова» із десятирічним стажем Микола Мартинюк, директор луцького видавництва «Твердиня», сказав, що це вперше за весь час участі в роботі конкурсу він так голосно та щиро сміявся. Він був дуже здивований, що цей роман написала жінка – на конкурс письменниця відправила твір під псевдонімом «Микола Заробітчанин». Отже, має стимул далі розвиватися,

готує на конкурс нові твори і має намір перемагати – аж до здобуття першої премії.

Прототипом твору був її чоловік, Луценко Василь, який дуже гарно вмів розповідати. Коли він говорить про дитинство, сучасність, то всі сміються. І письменниці якось спало на думку: «А чому б не позаписувати ці історії?». І таємно від чоловіка вона почала їх записувати. Коли вже назбиралося матеріалу на роман, тоді відправила його на «Коронацію слова», а чоловікові не признавалася, навіть трішечки побоювалася. Коли ж розповіла, то він здивувався і каже: «Та я тобі ще порозповідаю». І хоча вийшла книжка, та чоловік не читав роману, бо каже, що він і так все знає».

В анотації до роману «Соняшники в трусах» сказано: «Взагалі цей роман повинен був називатися «Гандон», і це є для нього найкраща назва. І можна впевнено сказати, що в Україні про таке ще ніхто не писав – дитяча сексуальність, цнотливість та розбещеність, занадто вільні стосунки та визволення від застарілих комплексів. Дуже цікаво! Занадто сміливо! До неможливого реалістично! Секс у Радянському Союзі таки був!.. А головне – це неоціненний досвід чийогось життя!..».

За роман «Соняшники в трусах» Зінаїда Луценко стала 2014 року дипломантом Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова».

Це роман-провокація про пізнання підлітками, зокрема дівчатками, власної сексуальності й азів сексуальної освіти. Це твір, який ставить під сумнів виховання вулицею, акцентуючи, що саме сім'ї тут належить чільне місце... Метафора «Соняшники в трусах» – це алюзія з життя. Саме так господарі в деяких місцевостях рятують урожай цієї рослини від горобців та іншого заангажованого птаства. Та чи стовідсотково дієвий цей засіб запобігання проблемі? Автор щиро просить вибачення за вживання у тексті ненормативної лексики.

2015 року поліграфічно-видавничий дім «Твердиня» опублікував роман «Злі лелеки». Може здатися, що це один з чергових, так званих «жіночих», романів, але це помилкове враження. Авторці вдалось написати справді оригінальний драматичний твір.

У романі «Злі лелеки» головною героїнею є Руфіна (або просто Руфка) життя якої склалося невдало. В роки своєї молодості вона вела розпусне життя, відмовилася від власних дітей, навіть вбила чуже немовля. Тепер коли їй за тридцять та її вагітну покинув молодий коханець Богдан, вона вийшла заміж за Степана, який її кохав з молодих років. Чоловік, здається, не здогадується, що дитина не його. І все б нічого, якби дитина не народилася інвалідом.

Слід визнати, нелегко було Руфці з дитинства – виховувала її одна бабуся Настя Воркулячка. Старенька підозрювала, що не щастить їх родині тому, що її

чоловік колись відганяючи лелек убив одного з них. Того ж дня він і помер, а вона народила їх дочку Іванку. Але Іванка недолугою виявилась, не таланило їй в житті. І навіть коли матір її сорокарічну спробувала видати заміж вона вагітна втекла від чоловіка додому щоб народити Руфку і померти під час пологів. Ось і залишилися вдвох – стара Воркулячка і внучка. Бабуся як могла виховувала доньку та, певне, прокляття перемогло.

Письменниця поміж рядків натякає, що за всі гріхи в цьому житті потрібно платити. Причому плата може бути надзвичайно високою та поширюватися на нащадків. Зрештою, не варто винуватити у всьому прокляття лелек – головним героям роману часто притаманна схильність до імпульсивних та необдуманих вчинків. Цікаво, що життя Руфки могло б скластися по іншому, цьому були усі передумови – вона могла вийти заміж за Степана і жити спокійним провінційним життям. Та своїми бездумними вчинками вона спровокувала лавину подій, які закінчилися трагедією. Як сказано: «посієш вітер – пожнеш бурю».

В романі «Злі лелеки» доволі багато діалогів, вони насичені розмовними та діалектними словами. Персонажі роману – звичайні люди, яким не таланило в житті. Зважаючи на те, що з ними трапляються виняткові нетривіальні історії можна довго сперечатись про імовірність подій, що відбуваються на сторінках твору. Та, як кажуть, у житті все можливе.

Структурно невеликий за обсягом роман «Злі лелеки» містить шість розділів кожен з яких має свого головного героя – Руфку, її сина, матір тощо. Загалом, кожен розділ доповнює історію, яку розповідає письменниця та дозволяє поглянути на неї з іншого боку.

Загалом, на сторінках мелодраматичного та трагічного роману Луценко старається не оцінювати вчинки своїх героїв – вона тільки переповідає їх історії. Оцінити, поглянути збоку, переосмислити описані події повинен вдумливий та зрілий читач.

Залишається додати, що 2015 року роман «Злі лелеки» Зінаїди Луценко був нагороджений Спеціальною відзнакою у номінації «Романи» Міжнародного літературного конкурсу романів, кіносценаріїв, п'єс, пісенної лірики та творів для дітей.

У дитинстві письменниця прочитала дуже багато казок, Шевченків «Кобзар», «Рамаяну», «Біблію», «Іліаду» Гомера, твори Всеволода Нестайка, у підлітковому віці – Олександра Дюма, Еміля Золя, Теодора Драйзера. А взагалі від того часу, коли навчилася читати – читає постійно. Авторка говорить, що коли не має нової книги для читання, у неї розвивається легка депресія. Книги для неї – як повітря, одна з найбільших життєвих втіх. Захоплюється творами Панаса Мирного, Нечуя-Левицького, Франка. В домашній бібліотеці найпочесніші місця займають книги Бернара Вербера, Бориса Акуніна, Наталії Правдіної, Ошо, Сайн Лайта, Джона Фаулза, Булгакова, Оноре де Бальзака, Моріса Дрюона, Пауло Коельо, Габрієля Гарсії Маркеса...

Зінаїда Луценко вважає, що український читач потребує насамперед гарно написаних історичних романів, реальних історій із життя – про людей, які чогось

досягли, або щоб можна було прослідкувати причини якихось подій, вчинків. Просто цікаві й повчальні історії зі щасливим кінцем.

Буктрейлер за книгою Зінаїди Луценко «Необдумана Міловиця», створений Полтавською обласною бібліотекою для юнацтва імені Олесея Гончара можна переглянути за посиланням: <https://www.youtube.com>

Список літератури:

Луценко З. Маринчина лялька : роман / З. Луценко. – Харків : Фоліо, 2016. – 314 с.

Луценко З. Необдуманна Міловиця : роман / З. Луценко. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2012. – 240 с.

Луценко З. Свята Марійка : роман / З. Луценко. – Харків : Фоліо, 2016. – 409 с.

Електронні ресурси:

Заїка Н. Зінаїда Луценко написала про Ромео і Джульєтту після їхнього одруження / Н. Заїка [Електронний ресурс] // Народ UA [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2013. – Режим доступу: <http://narodua.com/> (дата звернення: 3.12.2019). – Назва з екрана.

Заїка Н. «Книжковий клуб» заплатив за право надрукувати книгу черкащанки / Н. Заїка [Електронний ресурс] // koronatsiya.com [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: <http://koronatsiya.com> (дата звернення: 3.12.2019). – Назва з екрана.

Ключак В. Зінаїда Луценко про літературу, Трускавець і «Карпати» / В. Ключак [Електронний ресурс] // Трускавецький вісник : [сайт]. – Текст. дані. – Трускавець, 2013, Режим доступу: <https://protruskavets.org.ua> (дата звернення: 3.12.2019). – Назва з екрана.

Луценко Зінаїда Валентинівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org> (дата звернення: 26.11.2019). – Назва з екрана.

Петрашук М. Роман про трагедії, які провокують необдумані вчинки / М. Петрашук [Електронний ресурс] // Ре:цензії : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2016. – Режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/> (дата звернення: 3.12.2019). – Назва з екрана.

Петрашук М. Лауреатка «Коронації слова» Зінаїда Луценко: роман «Маринчина лялька» — стовідсотково правдива історія / М. Петрашук [Електронний ресурс] // Друг читача : [сайт]. – Текст. дані. – [Б. м.], 2016. – Режим доступу: <https://vsiknygy.net.ua> (дата звернення: 3.12.2019). – Назва з екрана.

Для заміток

Серія «Сучасні українські письменники»

Короноване слово Зінаїди Луценко
Інтелект-реліз
Випуск 29

Укладач **Наталія Іванівна Фенько**

Редактор	<i>С. В. Сичова</i>
Комп'ютерна верстка	<i>О. М. Якубовський</i>
Відповідальна за випуск	<i>С. В. Сичова</i>

Підписано до друку 6.12.2019.12 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара
36039, м. Полтава, вул. Гончара, 25а
<http://libgonchar.org>
E-mail:pobugonchara@ukr.net